
Smaakwandelroute Open Monumentendag 2010

Het thema voor de landelijke Open Monumentendag 2010 is 'De smaak van de negentiende eeuw'. Aansluitend aan het thema is in het kader van 'de smaak' een wandelroute uitgezet langs 13 restaurants, cafés en bakkers in de binnenstad van Goes, aangeduid als smaakpunten. De route voert de wandelaar langs historische panden, poorten en locaties en biedt tegelijkertijd een stukje geschiedenis. De ondernemers, vaak gehuisvest in prachtige oude panden, bieden de bezoeker een (gedeeltelijke) openstelling van hun pand, een speciaal menu, ouderwets drankje, hapje of speciale Zeeuwse lekkernij tegen een monumentenprijs. De werkgroep wenst u een aangename dag.

---

^ Lunchcafé Het Stadhuis, smaakpunt 1

1 Grote Markt

De route start op de Grote Markt voor het stadhuis.

De Grote Markt is een grote maar besloten ruimte, ontstaan tussen de twee bewoningskernen rond de kasteelberg en het latere kasteel aan de Singelstraat en aan de andere kant rond de haven.

Het besloten karakter wordt versterkt door de overwegend hoge bebouwing uit verschillende stijlperiodes.

Het stadhuis en daarachter het noordtransept van de Grote of Maria Magdalenakerk domineren het plein. Het eerste begin is de bouw van een laken- en vleeshal die hier op het eind van de dertiende eeuw verrees. In de 15e eeuw werd dit complex uitgebreid en vernieuwd in

gotische stijl. In de 18e eeuw is het gebouw opnieuw uitgebreid en vernieuwd in rococostijl en kreeg het stadhuis zijn huidige uiterlijk. Rechts de toren met daarin nog enkele middeleeuwse kerkers. Op de eerste verdieping ligt de vierschaar, de ruimte voor het stadsbestuur, later ook trouwzaal.

Op de plek van de vroegere vleeshal is nu Lunchcafé Het Stadhuis gevestigd, smaakpunt 1 voor vandaag. Hier werd vroeger het vees geslacht en het vlees verkocht. In de hal van het lunchcafé is een keukeninrichting uit de 19e eeuw te bezichtigen onder het motto 'Hoe kookte men toen.....'

Slot Oostende achterzijde, aquarel door A Brandt, 1819

2 Korte Kerkstraat - Singelstraat
 Rechts van het stadhuis neemt u de Korte Kerkstraat richting Singelstraat en ziet u de prachtige gevel van het noordtransept, dit was de oorspronkelijke hoofdingang van de kerk.

In 1455 besloot men de kerk te vergroten. In de volgende zeventig jaar is de kerk naar alle kanten uitgebreid. Er werd ook een nieuw koor gebouwd.

Ter plaatse van het restaurant Rhodos stond het kasteel Torenburgh, later Slot Oostende genoemd.

U bent hier in één van de oudste delen van de stad. Op bovenstaande afbeelding ziet u Slot Oostende vanaf het achterterrein met daarachter de oude r.k. kerk

Tegenover de Grote Kerk is in 1906 de huidige R.K. Maria Magdalenakerk gebouwd. Het is een driebeukige neogotische kruisbasiliek met een mengeling van neo-stijlen en draagt alle kenmerken van de 19e eeuw. In de kerk ziet u mooie glas-in-lood-ramen en de altaren die ontworpen zijn door de architecten. Aan de muurschilderingen werd pas in 1943 begonnen. Neemt u gerust een kijkje in de kerk.

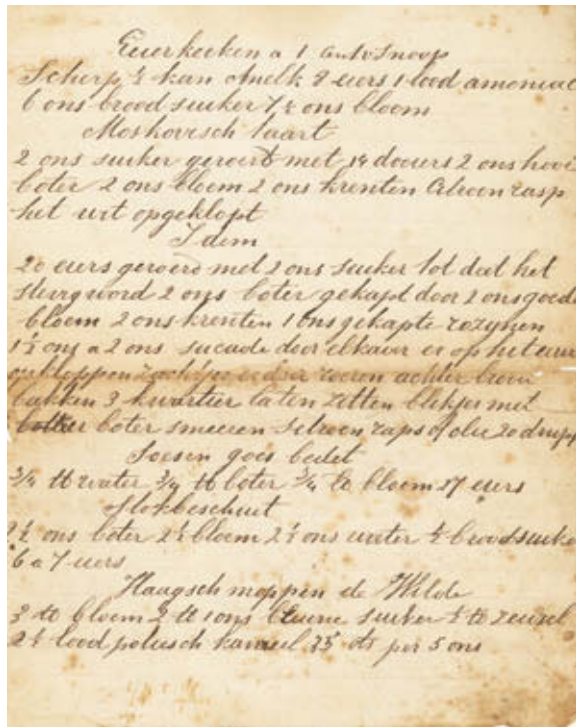
Nadat de kerk gereed gekomen was, is de oude kerk die er naast stond, afgebroken en op die plek is een nieuwe pastorie gebouwd, waarin nu de Zeeuwse Koorschool is gehuisvest.

3 Het Weeshuis
 Aan de Singelstraat 11-13 ziet u het Historisch Museum De Bevelanden. Het gedeelte aan de straat dateert uit de 19e eeuw en is gebouwd op de plek van de voormalige kloosterkerk. Aan de achterzijde staan enkele middeleeuwse gebouwen.

Kloosterkerk

In 1613 wordt het klooster schoolgebouw, in 1627 wordt het weeshuis met interne scholing. Van het weeshuis is een schriftje met weekmenu's uit de 19e eeuw bewaard gebleven. (Zie afbeeldingen)

⚠ Recept uit de collectie van, B.J. van de Velde

<<

Schriftje met weekmenu's van het weeshuis uit de 19e eeuw

We lopen onder het poortje door waarboven beeldjes van een weesjongen en een weesmeisje met in het midden een schild waarop het wapen van Zeeland.

Achter op het pleintje het in de 19e eeuw gebouwde ‘waskot’. Hier werd het water opgewarmd voor de wekelijkse wasbeurt van de wezen en voor het wassen van de kleding. Aansluitend aan het waskot een schuur. Hierin is het restaurant De Stadsschuur gevestigd, smaakpunt 2. Het restaurant is gespecialiseerd in Zeeuwse streekgerechten, waaronder koffie met een ‘Goesevaartje’. De serveersters dragen vandaag de Zeeuwse klederdracht.

▲ Restaurant De Stadsschuur, smaakpunt 2

4 Schuttershof – Kreukelmarkt

Na uw bezoek aan de Stadsschuur loopt u linksom naar het Schuttershof. Hier stond vroeger het gebouw van twee schutterijen Sint Joris en Sint Sebastiaan. U houdt links aan en loopt naar links de Kreukelmarkt op. U ziet tussen nummer 9 en 11 een poortje dat toegang gaf tot de Latijnse School die in het voormalige klooster een plaats had.

Verderop links enkele huisjes met een monumentaal karakter, waaronder die van Koffiehuis 't Geveltje, smaakpunt 3. Vanaf dit punt heeft u een fraai gezicht op het zuidtransept van de Grote of Maria Magdalenakerk.

Koffiehuis 't Geveltje, smaakpunt 3

5 Klokstraat – Ganzepoortstraat – Keizersdijk

Na 't Geveltje slaat u rechtsaf de Klokstraat in, die halverwege overgaat in de Ganzepoortstraat. U loopt de straat helemaal uit en treft op de rechterhoek smaakpunt 4 Pannenkoekhuis & Brasserie De Steenen Brug aan. Het restaurant biedt heerlijke specialiteiten. Ook kunt u informatie over de historie van het pand inzien.

▲ Pannenkoekhuis & Brasserie De Steenen Brug, smaakpunt 4

^ Oostvest

Recht voor u ziet u de Stenen Brug met de oude bogen, een restant van wat eens de Ganzepoort was, één van de hoofdtoegangspoorten van de stad.

6 Oostwal

U gaat links de Oostwal op over de oude vestingwallen, en langs de Oostvest. In de 19e eeuw verliezen de wallen hun verdedigingsfunctie. In 1920 krijgt de Haarlemse tuinarchitect L.A. Springer opdracht de wallen verder te verfraaien. Hij maakt een ontwerp met veel variatie en verrassende doorkijkjes en een nieuw stelsel van wandelpaden. De bebouwing op de wallen dateert uit verschillende perioden vanaf het eind van de 19e eeuw tot circa 1930.

Aan de overkant, langs de Oostsingel, bestaat de bebouwing uit geschakelde villabouw met een heel eigen karakter. De woningen zijn gebouwd rond 1900.

Voor u linksaf de Gasthuisstraat inslaat, kijkt u nog één keer achterom en heeft u een fraai overzicht van het wallengebied.

Tussen de Oostwal en dit recreatiegebied rijdt gedurende de dag een paardentram waarvan gratis gebruik kan worden gemaakt. Hiermee kunt u de wandelafstand bekorten met 2,5 km. Opstapplaats paardentram ter hoogte van de Gasthuisstraat.

9 9

14

Houtkade

15

J.A. v.d. Goeska

8

- ① Opengestelde monumenten
- ① Smaakpunten

^ Multivlaai, smaakpunt 5

7 Gasthuisstraat

Aan het einde gaat u links de Gasthuisstraat in. Aan de rechterkant het pand van Multivlaai, smaakpunt 5, met meer dan 40 echte Limburgse vlaaien om mee te nemen of ter plaatse te proeven. Daarnaast de Gasthuispoort. Dit is de hardstenen ingang van het Gasthuis uit de 18e eeuw. Op de plaats waar nu de bibliotheek staat, stond vroeger het Gasthuis. Dit gebouwencomplex dateerde uit de late middeleeuwen en bestond oorspronkelijk uit een gastenverblijf, ziekenzaal, kapel en begraafplaats.

8 Grote Markt

U komt via de Gasthuisstraat en Lombardstraat op de Grote Markt.

Links het voormalige postkantoor gebouwd in 1890 in neo-gotische stijl. Boven de ramen zijn fraaie mozaïeken aangebracht. Aan de rechterkant op nummer 10 één van de weinig overgebleven winkelpuien uit de 19e eeuw die nog in originele staat bewaard zijn. Even verder op nummer 4 bevindt zich smaakpunt 6, café De Snor. Specialiteit van de dag is koffie-snor-de-luxe, een heerlijk kopje koffie met een aantal lekkernijen voor € 2,95. Dit pand dateert uit de 17e eeuw en heeft een zadeldak. De gevel heeft zandstenen banden en muurankers. In de 18e eeuw werd er een pleisterlaag op de gevel aangebracht. In de 20e eeuw is deze verwijderd en werd de gevel in zijn oude glorie hersteld.

^ Café De Snor, smaakpunt 6

^ Zeeuwse bolussen

9 April Grote Markt

U slaat rechtsaf naar de Opril Grote Markt en komt aan bij smaakpunt 7, bakkerij Den Soeten Inval. Vandaag van 11.00 – 15.00 uur ieder heel uur een rondleiding en demonstratie in deze ambachtelijke bakkerij. Specialiteit is een Zeeuwse bolus van de beste bolusbakker van het jaar 2008. De winkelpui is modern. Vanaf 1763 heeft het pand de functie van (banket)bakkerij. In de gootlijst is de tekst ‘anno 1555’ aangebracht, het bouwjaar van het huis. In 1554 is tijdens de stadsbrand het oorspronkelijke pand in vlammen opgegaan. Deze brand was ontstaan in de zoutfabriekjes aan de haven. Een kwart van de stad viel ten prooi aan deze stadsbrand. Heel de bebouwing rondom de haven werd in as gelegd.

^ Bakkerij Den Soeten Inval, smaakpunt 7

10 Koningstraat-Grote Kade

Hierna rechtsaf de Koningstraat in. Deze straat is vernoemd naar het huis De Drie Koningen op de hoek van de Koningstraat en de Bierkade. Het huis is versierd met gevelstenen van de 'drie wijzen uit het oosten'. Aan de rechterkant smaakpunt 8, restaurant Het Elfde Gebod.

 Restaurant Het Elfde Gebod, smaakpunt 8

De winkelpui dateert van ongeveer 1890. In de lijstgevel vindt men het jaartal 1528, het jaar van de eerste vermelding in de archieven van Goes. Boven de voordeur is recent de naam 'de Kalckmate', aangebracht. Vermoedelijk is het huis ooit van een winkelier geweest die onder meer kalk verkocht. Voor het verkopen van kalk werd met vaste inhoudsmaten gewerkt, vandaar de naam.

U vervolgt uw route, gaat rechtdoor de Grote Kade op en houdt rechts aan. Van hieruit heeft u een prachtig zicht op de stadshaven en de omringende kadebebouwing uit de 17e, 18e en 19e eeuw.

Op de Grote Kade loopt u langs een aantal bezienswaardige koopmanshuizen. Deze huizen zijn niet alle even oud, maar vaak zit er achter de voorgevel uit de 18e of 19e eeuw een pand uit de tweede helft van de 16e eeuw. Onder de panden bevinden zich soms kelders die uit de 14e en 15e eeuw dateren. De Grote Kade viel namelijk ook ten prooi aan de stadsbrand van 1554.

11 Albert Joachimikade

Van de Grote Kade gaat u rechtdoor de Albert Joachimikade op, genoemd naar de Goesenaar Albert Joachimi, die tot op hoge leeftijd ambassadeur in Groot-Britannië was.

Aan de rechterkant ziet u het gebouw van de voormalige strafgevangenis. Dit pand is in 1865 gebouwd. Nadat de rechtbank naar Middelburg was vertrokken vestigde zich hier de oude H.B.S. Aan de rechterkant bevindt zich ook een aantal panden uit de tweede helft van de 19e eeuw, één van deze panden is bedekt met zogenaamde hartjespannen.

Aan de linkerkant ziet u de zogenaamde Houtloodsen. Deze werden vanaf het begin van de 19e eeuw gebouwd voor diverse houthandelaren.

Tegenwoordig staan ze op de monumentenlijst als karakteristieke monumenten van bedrijf en techniek. Het zijn nu allemaal woningen. In Goes vond in de 20e eeuw veel houtbewerking plaats. Er waren diverse wagenmakerijen, scheepswerfjes en houtverwerkende fabrieken.

12 Houtkade en De Hollandsche Hoeve

U verlaat nu de Albert Joachimikade. Via het fietspad dat aan uw rechterzijde naar het tunneltje onder de Ringbaan West loopt, gaat u via de Houtkade naar het recreatiegebied De Hollandsche Hoeve. Deze

hoeve wordt al in 1733 vermeld in de archieven van Goes en behoorde vroeger tot het grondgebied van de voormalige gemeente Kloetinge. De hoeve zelf bestaat niet meer. U vindt hier de stadscamping en een groot wandelgebied, een speeltuin, een zwembad en een sporthal, een kinderboerderij en een Ambachtencentrum, met demonstraties van oude ambachten. Dit centrum is gevestigd in en rond de oude boerenschuur van de hoeve. Ook ligt hierin smaakpunt 9, het restaurant De VierLinden. De VierLinden biedt u vandaag een boerenpannekoek met boter en bruine suiker inclusief koffie of thee voor € 4,75.

U kunt hier met de paardentram weer terugrijden naar de Oostwal. (Vanaf de Oostwal komt u via Gasthuisstraat, Oude Vismarkt en Lombardstraat weer terug op de Grote Markt.) Wandelt u liever, dan keert u terug over de Houtkade en u slaat na de Praxis rechtsaf tot over de Ringbrug. Hier steekt u over en vervolgt u via de J.A. van der Goeskade uw weg.

13J.A. van der Goeskade -Kleine Kade- Turfkade- Bierkade

U bent nu op de J.A. van der Goeskade, waar u veel bebouwing uit de 18e en 19e eeuw aantreft. Deze kade is genoemd naar Joannes Antonides van der Goes, een Goese dichter uit de 17e eeuw, tijdgenoot van Joost van den Vondel. Hij noemde hem zelfs 'mijn zoon'.

Loopt u verder dan komt u aan de J.A. van der Goeskade 69 bij de Brugwachterwoning (Huis Hoop) die net ten noorden van de Sint Maartensbrug ligt. Hier woonde de brugwachter, die de daar gelegen draaibrug uit 1860 open en dicht deed. Er zijn onder andere hapjes zoals die in de 19e eeuw geserveerd werden, smaakpunt 10.

U gaat rechtdoor naar de Kleine Kade. Vlak voor de Kleine Kade staat er rechts een monumentaal gebouw met daarin drie woningen. Het gebouw dateert uit het midden van de 19e eeuw en is zeer rijk van ornamenten voorzien.

Restaurant
De VierLinden,
smaakpunt 9

▲ J.A. van der Goeskade 69, smaakpunt 10

De route gaat verder over de Kleine Kade. De huizen aan deze kade werden in vroegere tijd bewoond door schippers. Tot 1800 bevond zich achter deze kade de Achterhaven.

Aan het eind van de Kleine Kade ziet u het kolossale huis van notaris Van Dissel met een indrukwekkende Lodewijkgevel uit de 18e eeuw, een samenvoeging van twee huizen uit de tweede helft van de 16e eeuw.

U gaat linksaf de Turfkade op en ziet aan de linkerkant het visperk. Dit dateert uit 1647. Hier werd de aangevoerde vis aan de visleu- ders verkocht.

Aan deze kade staan fraaie woningen uit de 16e eeuw, gebouwd na de stadsbrand van 1554.

Aan het eind van de Turfkade gaat u linksaf de Bierkade op. De naam stamt uit de tijd dat bierschepen uit Holland hun lading naar Goes brachten. Dit gebeurde in de 15e en 16e eeuw. Daarna zorgde Goes voor zijn eigen bierproductie in vier brouwerijen.

Aan Bierkade 3 ziet u het restaurant Jan Zilt Zalig Zeeuw', smaakpunt 11. Specialiteiten vandaag: warm appelgebak met koffie of thee € 4,50, twee rundvleeskroketten met brood € 9.00 en een huisgemaakte hamburger met brood en friet € 10.

Het pand vormde van 1554 tot 1614 één perceel met nummer 5, daarna is het gesplitst. De winkelpui dateert uit de 19e eeuw. Als u nog even doorloopt ziet u één van de fraaiste stadsgezichten van Goes, een prachtig overzicht van de historische kaden. U loopt nu terug richting Turfkade en gaat linksaf de Keizerstraat in.

14 Keizerstraat – Beestenmarkt – Magdalenastraat

De naam van deze straat is afkomstig van Huis de Keizer. Men wilde de populaire Keizer Karel V eren met een huis- en straatnaam. Tijdens een rondreis in 1540 heeft hij Goes bezocht.

▲ Restaurant Jan Zilt Zalig Zeeuws, smaakpunt 11

▲ Steakhouse De Lachende Koe, smaakpunt 12

Aan het eind van de Keizerstraat gaat u rechtsaf naar de Beestenmarkt. Op deze markt werden vroeger enkele keren per jaar paarden- en rundmarkten gehouden.

Midden op de Beestenmarkt staat een grote pomp uit de 18e eeuw.

Deze pomp hoort eigenlijk thuis op de Grote Markt en vormt qua stijl een eenheid met het stadhuis.

Direct aan onze rechterhand bevindt zich op nummer 14 Steakhouse De Lachende Koe, smaakpunt 12, met als specialiteit van de dag een combi van spareribs en saté met aardappelsalade en zuurdesembrood tegen gereduceerde prijs.

Dit beeldbepalende pand op de hoek van de Beestenmarkt-Ossenhoofdstraat draagt de naam 'Noorweghe'. Hier woonde in de 16e eeuw een koopman, die hout uit Noorwegen betrok. De gevel is, ondanks de vele functies die het gebouw gehad heeft, nauwelijks aangetast. Een glas-in-lood afbeelding boven

de voordeur herinnert eraan dat hier eerder rookwaren werden verkocht.

U gaat via de Opril Beestenmarkt terug naar de Magdalenastraat. Deze straat is vernoemd naar de bijbelse Maria Magdalena. Zij is de patrones van de middeleeuwse parochie Goes.

Als u de straat inloopt ziet u direct aan uw rechterhand op nummer 7 Brasserie d' Anvers, smaakpunt 13, met als specialiteit smoske (broodje) met carpaccio van het Belgische blauwrund met rucolasalade en parmezaansnippers tegen gereduceerde prijs.

Het pand draagt de naam 'De Olifant' en had in 1786 al een horecafunctie. Het is na de grote stadsbrand van 1554 gebouwd. De voorgevel en pui uit 1896 zijn diverse malen veranderd. U loopt verder, via de Opril Grote Markt en bereikt weer de Grote Markt.

U bent aan het eind van de Smaakwandelroute gekomen.

▲ Brasserie d' Anvers, smaakpunt 13